

Screenen op basisvaardigheden

1 op de 5 mensen van 16 tot en met 75 jaar heeft moeite met basisvaardigheden als lezen, schrijven, rekenen en/of digitale handelingen.¹ Maar hoe kom je erachter of iemand mogelijk moeite heeft met basisvaardigheden? Door te screenen met de Basismeters! Met onze Taalmeter, Rekenmeter en Digimeter krijg je een indicatie of iemand moeite heeft met lezen, rekenen of digitale vaardigheden. In dit kennisblad lees je wat screenen op basisvaardigheden oplevert en hoe je de Basismeters kunt inzetten.

Screenen in 2023

In 2023 werd bij 6.565 mensen een Basismeter afgenomen. Hiervan waren 3.780 mensen NT1'er: deze deelnemers hebben Nederlands als moedertaal en hebben in Nederland op de basisschool gezeten. In dit kennisblad vind je alle resultaten uit 2023 op een rij:

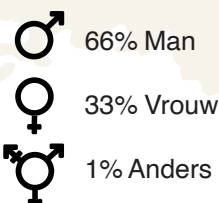
De meest gebruikte Basismeter was de Taalmeter

Van de NT1-deelnemers kreeg 62% een indicatie

Geslacht

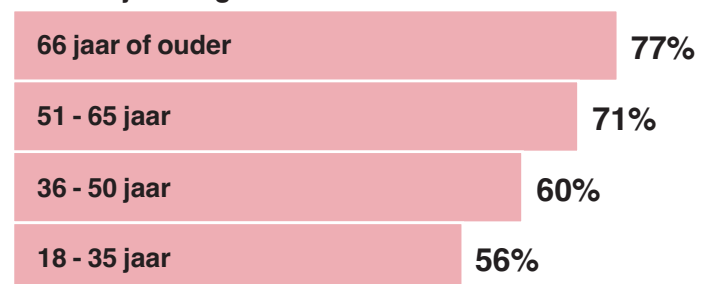
(van NT1-deelnemers met een indicatie)

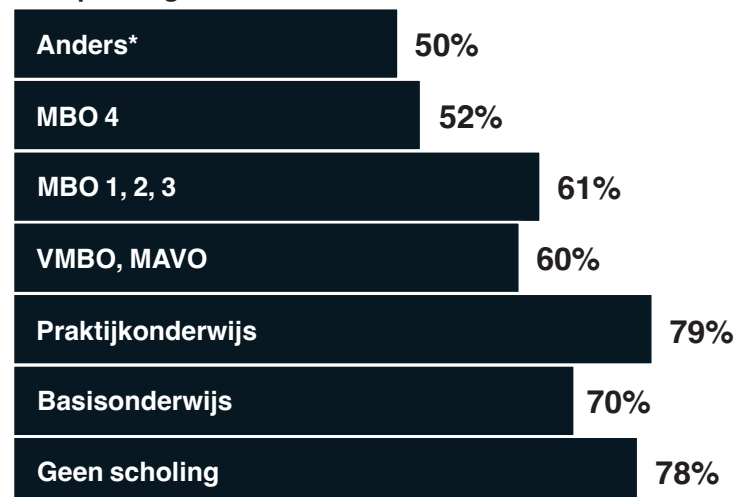
Gescreende NT1'ers in 2023

Hier zie je het percentage van de gescreende NT1'ers in 2023 die een indicatie kregen.

Per leeftijdscategorie

Per opleidingsniveau

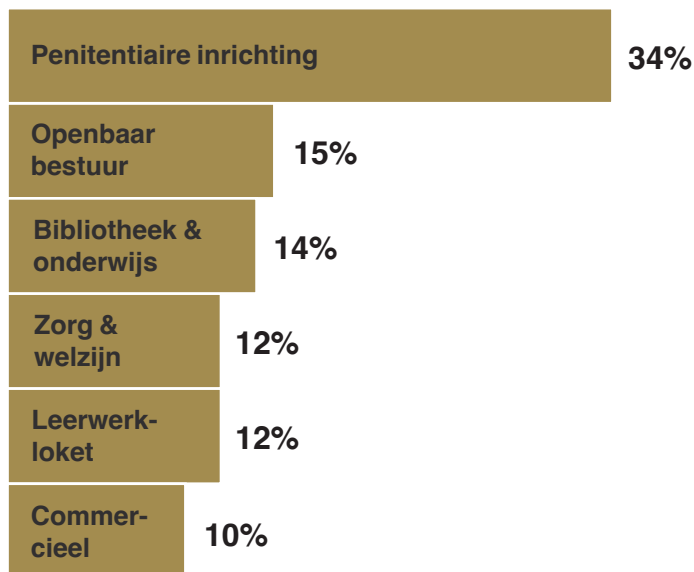

* 5% van deelnemers gaf aan HBO of WO opleiding te hebben gevolgd.

Welke NT1'ers bereiken we?

- De meerderheid was man.
- De leeftijdscategorie waar de meeste NT1'ers een indicatie kregen was 66 jaar of ouder. Toch kreeg ook meer dan 50% van de NT1'ers in elk van jongere leeftijdscategorieën een indicatie. Moeite met basisvaardigheden hebben is dus niet leeftijdsgebonden.¹
- Van alle NT1'ers die aangaven geen scholing te hebben gevolgd, kreeg 78% een indicatie. Maar ook bij de groep NT1'ers die een MBO 1, 2 of 3 opleiding volgden, had 61% moeite met basisvaardigheden. Hieruit blijkt dat velen met een diploma alsnog moeite hebben met basisvaardigheden.

Sectoren waar het meest werd gescreend in 2023

Waarom is aandacht voor basisvaardigheden belangrijk?

- Lage basisvaardigheden is de oorzaak van **10% van de arbeidsongevallen** op het werk.²
Lees meer op: taalwerkt.nl.
- Lage basisvaardigheden heeft financiële gevolgen. 50,3% van de onderzochte mensen bij Kredietbank Nederland en Syncasso valt in de risicogroep voor lage basisvaardigheden.³ Mensen die moeite hebben met lezen en rekenen zijn oververtegenwoordigd onder mensen die zich melden bij de schuldhulpverlening.⁴
- Ook hebben laaggeletterden 3x vaker een uitkering dan niet-laaggeletterden.⁵
- De problematiek rondom lage basisvaardigheden kost de maatschappij jaarlijks 1,13 miljard euro.⁶
- Het hebben van lage basisvaardigheden heeft invloed op iemands gezondheid. Zo maken laaggeletterden vaker gebruik van de huisarts. En voelen zij zich vaker lichamelijk en geestelijk minder gezond, dan mensen die niet laaggeletterd zijn.⁷
- 1 op de 9 ouders met minderjarige kinderen is laaggeletterd.⁸ Kinderen met een taalachterstand hebben een grotere kans om op latere leeftijd laaggeletterd te worden dan kinderen zonder taalachterstand.⁹

‘Met het screenen maak je het bespreken van basisvaardigheden veel makkelijker. Als UWV zien we daarom zeker de meerwaarde in het hebben van een signalerende functie. Hierdoor kunnen we onze cliënten beter begeleiden naar een duurzame baan. Wil een cliënt graag werken aan zijn basisvaardigheden, dan kunnen we direct scholing op maat aanbieden. Zo krijgen cliënten de kans om hun vaardigheden te verbeteren en daarmee ook hun kansen op de arbeidsmarkt.’¹⁰
UWV Twente over de praktijk

Tips

Betrek binnen de gemeente de afdeling Werk en Inkomen, Bijstand of de Sociale dienst om structureel te screenen. Bekijk hiervoor ook eens het stappenplan **Screenen in de bijstand**.

Betrek ervaringsdeskundigen bij het proces. Zoals voor maken van de uitnodigingsbrief. Dit kan bijvoorbeeld via Stichting ABC.

Bespreekbaar maken

Met alle mensen die een indicatie krijgen is een gesprek geweest over hun basisvaardigheden. In dat gesprek kunnen ze worden doorverwezen naar passend aanbod om hun basisvaardigheden te verbeteren. Een persoonlijke (warme) doorverwijzing is belangrijk. Is het in gesprek gaan nog lastig? En wil je leren hoe je de uitslag bespreekbaar kunt maken? Neem dan contact op met je lokale adviseur voor tips of informatie over onze workshops. Of ga naar www.lezenenschrijven.nl/regionale-adviseurs.

Zelf onze Basismeters uitproberen?

Ga naar www.basismeters.nl.

Bekijk de demo's en vraag een inlog aan. Hoe werkt screenen in de praktijk? Gebruik dit stappenplan:

Stap 1: Maak een plan van aanpak met je team/afdeling/organisatie. Bepaal wat nodig is: draagvlak, tijd, projectplan, trainingen.

Stap 2: Neem screenen op basisvaardigheden op in het werkproces én in het (gemeentelijk) beleid. Zo houd je de focus op de aanpak van lage basisvaardigheden.

Stap 4: Bepaal welk lesaanbod er in de buurt is en welke organisatie hiervoor verantwoordelijk is. Regel dat je deelnemers met een indicatie hiernaar kunt doorverwijzen (zonder wachttijd).

Stap 3: Bepaal welke doelgroep je wilt screenen.

Stap 5: Plan een screeningsmoment en nodig de groep uit die je wilt screenen.

Stap 6: Neem een Basismeter af.

Stap 8: Zorg voor een persoonlijke (warme) doorverwijzing naar lesaanbod in de buurt.

Stap 7: Bespreek de uitslag met de deelnemer.

Stap 9: Richt monitoring en evaluatie in. Om de resultaten en het effect van het screenen in beeld te krijgen.

Literatuurlijst

1. Buisman, M., Bollen, I., Jacobs, B., Huijts, T., Cornelisse, R., & van Guilik, N., Elshof, D., & Van Griensven, L. (2024). *PIAAC 2023: Kernvaardigheden van volwassenen. Resultaten van de Nederlandse survey 2023*. Amstelveen: Kohnstamm Instituut.
2. Lindhout, P. (2010). Taalproblemen als onderschat gevaar, Best Practices bij Seveso II bedrijven. *Tijdschrift voor toegepaste Arbowedenschap*, 23 (1), 6-13.
3. Keizer, M. (2018). *Lezen≠ begrijpen. Onderzoek naar leesvaardigheid onder mensen met financiële problemen*. Rijksuniversiteit Groningen.
4. Madern, T., Jungmann, N., & van Geuns, R. C. (2016). *Over de relatie tussen lees- en rekenvaardigheden en financiële problemen*. Stichting Lezen en Schrijven.
5. Groot, A., Christoffels, I., Clement, C. & Lam, J.F. (2018). *De laaggeletterden centraal*. 's-Hertogenbosch: ECBO.
6. PWC. (2018). *Maatschappelijke kosten laaggeletterdheid*. Stichting Lezen en Schrijven.
7. Heide, I., & van der, Rademakers, J. (2015). *Laaggeletterdheid en gezondheid: stand van zaken*. Utrecht: NIVEL
8. Buisman, M., Allen, J., Fouarge, D., Houtkoop W., & Van der Velden. (2013). *PIAAC 2012: de belangrijkste resultaten*. 's-Hertogenbosch: Expertisecentrum Beroepsonderwijs i.s.m. het Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt (ROA), Universiteit Maastricht.
9. Matute, E., Montiel, T., Pinto, N., Rosselli, M., Ardila, A., & Zarabozo, D. (2012). *Comparing cognitive performance in illiterate and literate children*. *International Review Education*, 58(1), 109-127.
10. Stichting Lezen en Schrijven. (z.d.). *Screenen met de Basismeters bij UWV in Twente: pilot screenen bij UWV Twente*. Geraadpleegd op 24 januari 2024, van <https://www.lezenenschrijven.nl/wat-doen-wij/oplossing-voor-je-vraagstuk/screenen-met-de-basismeters-bij-uwv-twente>

Een samenleving waarin iedereen meedoet

In Nederland hebben 3 miljoen mensen van 16 tot en met 75 jaar moeite met basisvaardigheden als lezen, schrijven en/of rekenen. Daardoor hebben ze ook vaak moeite met een computer of een smartphone. Dat heeft veel gevolgen. Een baan vinden, gezond leven en grip hebben op je geldzaken is dan lastiger. Wij zetten ons ervoor in dat iedereen kan lezen, schrijven en rekenen. Daarom maken we laaggeletterdheid onderwerp van gesprek bij het publiek en de politiek. Dat doen we met advies en campagnes. We ondersteunen gemeenten bij beleidsontwikkeling en beleidsuitvoering. En we ondersteunen organisaties met scholing, onderzoek en lesmateriaal. Want een samenleving waarin iedereen meedoet, daar hebben we allemaal wat aan.